

Valnämnden

Sid 1 (3)
Ärendenummer:
Delegationsärende
Handläggare: Susanne Wallgren

2016-01-03

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

ju.16@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten (SOU 2016:71)

Ju2016/07760/L6

Sammanfattning

Valnämnden beslutade den 30 november 2016, § 11, att delegera till valnämndens ordförande att avge yttrande över remiss av ”Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten” (SOU 2016:71) avseende den del som handlar om förstärkt skydd för valhemligheten.

Utredningen har haft till uppgift att utreda och föreslå hur omval kan genomföras snabbare än idag och hur skyddet för valhemligheten kan förstärkas genom att överväga och föreslå ändringar om hur valsedlar tillhandahålls i anslutning till röstmottagningsställen.

Valnämnden delar utredningens bedömning om att kravet på att val ska vara fria och hemliga i stort är tillgodosett genom nuvarande valsystem. Utredningen anser att valsystemet kan förbättras när det gäller valhemligheten och föreslår lösningar för detta. Valnämnden anser dock att utredningens förslag att valsedlarna ska placeras innanför valskärmen skapar nya problem för väljarna, partierna och valadministrationen och inte är en fungerande hållbar lösning. Valnämnden föreslår istället att det görs en utredning som behandlar valsedelssystemet i sin helhet inför valet 2022.

Genomförs nuvarande förslag blir konsekvensen att kommunerna förutom ökade kostnader för nya valbås och valsedelsställ även får merkostnader för utbildning, information och lagerhållning. Valnämnden utgår här från att finansieringsprincipen tillämpas fullt ut.

Valnämnden har inga synpunkter på förslagen avseende snabbare omval.

Bakgrund

Justitiedepartementet har sänt utredningen ”Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten” (SOU 2016:71) på remiss. Valnämnden beslutade den 30 november 2016, § 11, att yttra sig över remissen till Justitiedepartementet och SKL, när det gäller den del som handlar om förstärkt skydd för valhemligheten. Vidare beslutade valnämnden att delegera till ordföranden att avge yttrandet.

Valnämndens synpunkter över förslag om förstärkt skydd för valhemligheten

Valnämnden delar utredningens bedömning om att kravet på att val ska vara fria och hemliga i stort är tillgodosett genom nuvarande valsystem. Utredningen anser att valsystemet kan förbättras när det gäller valhemligheten och föreslår lösningar för detta. Valnämnden anser dock att utredningens förslag att valsedlarna ska placeras innanför valskärmen skapar nya problem för partierna och valadministrationen och inte är en fungerande hållbar lösning.

Valnämnden vill särskilt lyfta följande problem med utredningens förslag med valsedlar innanför valbåsen:

- Mycket enkelt för väljare att ostört plocka bort eller blanda valsedlar om någon så önskar.
- Röstmottagarna måste kontrollera att alla valsedlar är på rätt ställe efter varje röstningstillfälle vilket innebär att det blir rörigare i vallokalen och att det skapar behov av extra röstmottagare.
- Partiernas möjlighet att kontrollera att deras valsedlar finns utlagda kommer försvåras och skapa problem i vallokalerna. Partiföreträdare vill ofta kontrollera att deras valsedlar är korrekt utlagda i samtliga valsedelsställ.

Genomförs förslaget blir konsekvensen att kommunerna förutom ökade kostnader för nya valbås och valsedelsställ även får merkostnader för utbildning, information och lagerhållning. Valnämnden utgår här från att finansieringsprincipen tillämpas fullt ut.

Om förslaget med valsedlar placerade innanför valskärmarna genomförs är det orimligt att var och en av landets kommuner gör egna upphandlingar av nya valbås och valsedelsställ. Valmyndigheten bör ansvara för upphandlingen både ur ett effektivitets- och kostnadsperspektiv. En gemensam upphandling underlättar också en lösning som är förenlig med de höga krav på tillgänglighet som ska ställas samtidigt som valbåsen ska rymma cirka 100 olika valsedlar för de större kommunerna.

Valnämnden anser att det är problematiskt att regeringen tillsatt en utredning med uppdrag att lämna förslag om hur valhemligheten kan förstärkas utan möjlighet att föreslå förändringar av dagens valsedelssystem. Förutom de problem som utredningens förslag skapar anser valnämnden att det finns andra skäl till att se över hela valsedelssystemet. Vid valet 2014 trycktes en mycket stor mängd

valsedlar, vilket förutom att vara en belastning för miljön och svårt att hantera, visat sig praktiskt svårt att upphandla eftersom få tryckerier klarar den volymen på utsatt tid. I nuvarande system har också många väljare svårt att förstå skillnaden mellan en partivalsedel och en namnvalsedel. En utredning som ser över hela valsedelssystemet skulle till exempel kunna belysa om neutrala valsedlar av den typ som är vanlig i andra länder skulle kunna införas i Sverige. Valnämnden föreslår därför att valsedelssystemet ses över i sin helhet med sikte på att få tillstånd ett förenklat och förbättrat system till de allmänna valen 2022.

Yvonne Lorentzson
valnämndens ordförande

Bilaga

Sammanfattning av Snabbare omval och förstärkt skydd över valhemligheten (SOU 2016:71)

Beslutsunderlag

Remiss av Snabbare omval och förstärkt skydd över valhemligheten (SOU 2016:71)

Kopia skickas till:

Sveriges Kommuner och Landsting, 118 82 STOCKHOLM
Valnämnden